

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Margarita Evangelica

Essche, Nicolas van

Coloniae, 1545

de rigore diuini iudicij circa morientes. 17

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49323](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49323)

MARGARITAE EVANG.

Quia Maria potentissima, per patrem me corroborata, ut agam semper optima, spe firma & humillima. Mater sapientissima, per Iesum me illumina, ut noscam Deo placita, mente pura, fide pia. Sponsa gratiosissima, per spiritum me vulnera, charitate purissima, dulcique patientia. Per tuum virgo filium, per patrem, per paracletum, ad sis praesens ad obitum, nostrumque mundi exitum, Amen.

Exhortatio & consilium solidum cuiusdam viri heroici, theologice vetusti, quomodo quis se praepararet ad securam mortem, & quænam hominibus in ea eveniunt, iam primum Latine traductum. Cap. XVII.

Ah mortales, mortales hucusque satis dormitatum est. Evigilate tandem, & læthalem hunc somnū ab oculis excutite: somnum (inquam) peccatorum & multiplicium vitiorum. Ad vos clamat ipse Christi Apostolus, dicēs: Hora est iam nos de somno surgere. Quin ad vnumquemque vestrum idē acclamat vir Dei: Surge (inquens) qui dormis, & exurge a mortuis & illuminabit te Christus. Agite nunc, abiciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Ambulate dum lucem habetis, dum adhuc modicum lumen in vobis est, ut vos tenebrae non comprehendant, sed potius ut sitis filij lucis. Abradamus fratres charissimi, abradamus peccatorum nostrorum senectutem. Quod quidem non

LIBER III.

non baptismo, sed pœnitentiã rectissime poterimus, si vetustatis rubiginem defricemus ab oculis, & vt dixi, somnolentiã discutiamus. Cur enim vel tandem non expergiscamur, vt in posterum vitam agentes correctiorem, aduersus diaras & nimium horredas angustias armemur. Hic de miserijs illis infandis loquor, quæ nos in extremo vitæ spacio certo certius oppressuræ sunt: tum de his periculis, quæ coram seuerissimo Dei iudicio, omni ex parte aliquando, & breui fortasse cõprehendent: tũ de aduersarijs illis, qui illic adfuturi sunt: aduersarijs (inquam) in nos coniuratis, ac omni rabie, tyrãnide, furore quam validissimis. Quid? En ille iudex ad ianuam assistit. En dominus ad iudicandum venit cum senioribus populi. Adeoque in presentiarum stat ad iudicandum, paratus iam iam pro tuis meritis refundere mercedem. Nisi conuersi fueritis, gladium vibrauit, arcum suum tetendit & parauit illum: & in eo parauit vasa mortis. Age igitur, non ipse tui ipsius inuideas salutem, dum tempus est, dum occasio datur, dum inueniri Deus potest & placari. Disce o homo, disce a tenebris redire ad lucem, a vitijs conuerti ad Deum, & e mundo saltem in teipsum: nec velis in vacuum recipere gratiam Dei. ¶ Quod si modo Christi seruens amor tuam segnitiam refellere non potest, si cœlestis patriæ dulcedo te non tangit, si mille & mille patris piissimi beneficia duritiam tuam non remolliunt, si sacra demum omnia apud te nihil valent: audi, sempiternus pœnarum horror tantum vel ex parte moueat, illique cruciatus te sollicitum reddant, qui circa vitæ extrema

P.P. iij. diris.

MARGARITAE EVANG.

durissime totum hominem corripunt, adeo ut
omnem cogitationem superet dolorum magni-
tudo. Deus profecto, quem iudicem omnes ha-
bituri sumus, non irridetur, non fallitur vllis fu-
cis. At si quos mortalium nunc fallimus, ne-
minem certius tamen veriusque fallimus, quam
nos ipsos. Interim o duras hominum mentes, o
caeca pectora, non aliter, quam ad nos ista non
pertineant, surda nunc aure transimus, & omnis
nostrae salutis incurij viuimus tanquam ventris
animalia, quibus nullus gehennae metus est.
Veruntamen, ut ad poenitentes me conuer-
tam, o fratres profusis lachrymis iram Dei re-
moueamus. Inaudita sentimus mala, Deo sic
puniente & nostram succidente malitiam. Ali-
orum exitium intelligimus, praesentem malo-
rum lernam his oculis contuemur vltro citro-
que. Quare tempestiuum est, ut ista duritiam no-
stram penetrent, & saltem alienis calamitati-
bus docti, meliores euadere cupiamus. Quan-
do vero sapientiae & salutis omnis principium
est timor domini, opere precium facturus vide-
or, si eorum quae timorem hunc in nobis confir-
ment, breuiter admonuero. Proinde, nonnulla fi-
deliter exponam de iudicijs illis Dei discernen-
dis, quae animabus e corporibus migrantibus
obuenire solent: idque faciam, quatenus intelle-
ctu humano rem tantam consequi licet, quem ad-
modum a diuinis hominibus inspirante Deo tra-
dita accepi.

**Genera hominum quatuor ex hoc mundo
migrantium.**

Morien-

LIBER III.

MOrientium siue ex hoc seculo migranti-
um hominum in summa quatuor gene-
ra sunt. ¶ In primo genere statuuntur san-
cti perfectiq; homines, plene iam depurati, ita
vt accipiendis quibusuis Dei donis ab æterno
quidem præparatis optime idonei existant. Qui-
bus ex hoc seculo demigrantibus, nulla superest
luëda pœna, sed statim omnis exhibetur lætitia,
consolatio & quies, vt hisce commodis in per-
petuum fruantur felicissimi. Ad hos proprie spe-
ctat dulcis vox illa domini: Venite benedicti pa-
tris mei, possidete paratum vobis regnum a cõ-
stitutione mundi.

¶ Secundi generis homines sunt varie differen-
tes. Horum aliqui ad prædictũ perfectionis gra-
dum a Deo fuerant vocati: verum ad res transi-
torias, siue ad proprium sui amorem, commo-
dum & vtilitatem conuersi, non pure vixerunt.
Alij vero, ob ingenij sui subtilitatem intellectus
que abusum, a veritatis via ad peregrina aber-
rantes sibiq; placentes, suis proprijs sensibus fal-
sifq; verbis arroganter inhærent: sicq; suis pro-
fundis ingenijs in profundos prolabuntur erro-
res. Et quanquam hi speciem quandam præ se fe-
rant vitalis doctrinæ, leducunt tamen miseri se-
metipsos, & omnes suos sectatores a via verita-
tis in errorem & mortem æternam. Tales mor-
tem experiuntur longe omnium formidolosissi-
mam atq; periculosissimam, propterea quod sa-
nis ecclesiæ doctoribus non acquieuerunt. Sunt
& alij in hoc secundo genere, & hi quoq; a Deo
ad priorem, quem prædiximus, perfectionis gra-
dum vocati, quam tamen quia in vita sua obti-
nere neglexerunt, ideo necesse habent illam vel

PP v in ex

MARGARITAE EVANG.

in extremis impetrare, quum anima de corpore iam iam distrahenda est. Quod certe tunc fit tam varijs & horrendis mortibus, vt ita dicam, quot quantasque per omnem vitam pro sui ab negatione sufferre debuissent, adeo vt pœnas infernales hoc ipso tempore sibi ferre videantur. Idcirco vero terribili hac angustia nunc premuntur, quia videlicet humili abstractaque sui custodia interius proximam veritatem non sunt sequuti, sicut a Deo & sanctis doctoribus ad hanc inuitabantur. Alij denique huius secundæ generis homines sunt, quibus a Deo magnatum spiritualia, tum corporalia dona, siue per naturam, siue per gratiam sunt collata, cuiusmodi sunt omnis generis prælati, nec non sacerdotij dignitate fulgentes, religiosi item, inclusi quique & claustrales: præterea, quibus vigor ingenij, sensuumque dotes inditæ sunt. Denique quotquot iurisdictionem & potestatem in alios exercendam a Deo sumpserunt, siue spirituales, siue seculares iudices habeantur. Huiuscemodi hominum, quum vita suo non responderet officio, iuxta ordinationem Dei, sed si seipos potius quærant, si commoda venientur temporalia, vel honorem appetant contra honorem & iustitiam Dei, tum sane huiusmodi formidabiles experiuntur angores in morte. Quinetiam illorum nonnulli perditionem inveniunt sempiternam, multoque damnantur grauius, quam ipsi Iudæi & pagani. Nonnulli vero in purgatorij pœnas inexplicabiles detruduntur, nec eas breues quidem, sed ad extremum iudicij diem calamitosissime sufferendam.

¶ Tertium genus ab hoc seculo migrantium, sunt

LIBER III.

funt vulgares & plebei . Horum quoq; duplex
 habetur differentia : Nam alij peccatis onusti
 mortalibus, ad extrema deueniunt. Sed quia nō
 nullis virtutibus eorum vita resplendit , a do-
 mino conseruantur, ne prorsus pereant . Et hos
 homines multis modis vltro citroque per mi-
 sericordiam suam venari & propellere solet,
 quatenus ad veram peccatorum suorum pœni-
 tentiam adduci queant . Sic & in morte cum e-
 is agitur clementius , non pœnæ nimium gra-
 ues , non austeria iudicia Dei morituris inge-
 runtur, ne fortassis in diffidentiam prolabantur.
 Igitur ad purgatorium deducti , mirum quam
 terribilibus ibi tormentis diuexentur, quæ inter-
 dum ante iudicij diem non finiuntur . ¶ Nam il-
 li, qui magnis peccatis in vita sua inquinati, &
 assuefacti, vsque ad mortem pœnitentiam pro-
 crastinant, & in fine cum modica contritione
 moriuntur , adeo seueram iusti iudicis iracun-
 diam aduersum sese concitant , vt in pœnas de-
 trusi , supplicia quædam velut infernalisa subire,
 & in his extremum Dei iudicium expectare co-
 gantur; dum interim adeo grauiter plectuntur,
 vt nesciant misericordiæ locum sibi superesse
 apud Deum. Quæ pœna omnium atrocissima iu-
 dicatur. Iratus enim illis Deus omnium illorum
 memoriam & curam abieciisse videtur , quam
 diu meritas luendi pœnas tempus hoc durat. Sed
 nec permittit iustus ille iudex , vt pro his ipsis
 sancti & amici sibi homines intercedant.

¶ Quod autem atinet ad pœnam purgatoriij,
 certe minima illic pœna , & acerbior & vehe-
 mentior multo est, quam quoduis sit supplicium
 huius

MARGARITAE EVANG.

huius temporis omnium etiam atrocissimum, quantumvis ingens humana mens illud excogitare possit. ¶ Alij deinde cōmūnium hominum in Deo timore viuunt, sibiq; cauent a peccatis, communicant etiam ecclesie sacramentis iuxta institutionem ipsius ecclesie. Sed interim circumferunt & impunita prætereunt venialia delicta. Cū igitur ad extrema deuenerint, mitius, quam priores, Dei iudicium experiuntur. Nec impune tamen euadunt, quin mortui cogantur expiare pœnas tam venialium peccatorum, quam illorum mortalium, quæ prius aliquando commissa, licet confessi sint, non debito tamen pœnitentiæ dolore expiarunt. ¶ Cæterum quotquot domino Deo permitente, nunc in varias tribulationes incidunt, aduersa itidem tristitiae voluntario gratoque animo suscipiunt, hi non solum a prædictis malis angustiisque liberi sunt, sed etiam æternæ consolationis vbertate refocillantur, & cœlestibus plane gaudijs perfrui merentur.

¶ Quartum tandem genus morientium eos omnes complectitur, qui peccatis mortalibus obnoxij, vitam finiunt citra contritionem & confessionem. Hi nimirum damnati vocantur & sunt, quibus in ipso mortis articulo miserrimum ingeritur spectaculum, nempe vastum illud pœnarum tormentorumque chaos, ac dira congeries perpetuo illis duratura. Iam tum ibi sentiunt vermem conscientie, qui non moritur, sentiunt & gehennam ignis, qui non extinguitur.

¶ Quod ad bonos angelos attinet, hi se bonorum morientium præbent custodes, & in extremo quædam angustie feruore confirmant animam ipsam
circa

LIBER III.

circa superiores ipsius vires, quo sic adiuta non frangatur minio tentationum impetu, neve succumbat concessa demonum aspectu nimium horrendo. Quo tempore sanctus quoque Michael vna cum coelesti exercitu sententiam iudicis praestolatur, vt animam quo Deus pronunciauerit, statuatur. ¶ Quod deinde ad malos angelos attinet, hi non secus, quam ferissimi leones in praedam inhiantes, circumferunt & insidiantur morituris, dum horum animas in omnibus viribus, per quas consensum aliquando praebuerunt diabolicis suggestionibus, grauissime constringunt, conantes, quibus possunt, modis animam secum pertrahere in aeternae damnationis barathrum. Accedunt illuc & infernales demonum principes, & principales veluti duces & capita septem peccatorum mortalium: accedunt, inquam, simul ad moriturum, suum in eo locum requirentes. Et secundum quod homo plus minusve peccauit, & sic absque contritione, vel praemia licet contritione & confessione, absque tamen satisfactione & perfecta emendatione, ad extrema deuenit: secundum hoc etiam plus vel minus infixit omnia sua peccata & vitia cum terribili & ineffabili horrore, ad animum reuocant, obtrudunt & improperant, vt desperet.

¶ Ad haec opere precium est animaduertere triplicem tentationum viam, quibus humani generis inimicus, vt plurimum solet impetere, iam iam extremis constitutos. Primum eos aggreditur, vt peccatorum antea commissorum incurios negligentesque faciat, nimirum lactans eos falsa quadam spe seu praesumptione, & praesumpta confidentia de Dei misericordia, manente interim tepida

MARGARITAE EVANG.

tepidā cordis contritione, tunc praesertim, ubi
quis adhuc sui compos est, & animo valet. Re-
liquae duae tentationum viae locum habent in
angustia mortis, videlicet desperatio de Dei bo-
nitate, & perfidia seu infidelitas. Verum qui pri-
mum tentationis laqueum superauerit, a posteriori-
bus damna non sustinebit.

Interim o homo rationalis te nunc appello, vt
praecellentem creationis tuae conditionem intel-
ligas. Autorem habes tibi Deum, qui te forma-
uit ad imaginem & similitudinem suam. Redem-
ptorem habes Deum, qui te morte tam acerba,
tam ignominiosa vindicauit, abstraxit & eue-
xit ex ipsis faucibus inferorum, vnde nullus tibi
parebat egressus. Ille vero, ille pater ac dominus
tuus te nunc quaerit, totum sese tibi effundit pro-
ximatq;. Nec id semel tantum, sed etiamnum te
vocat secundum abyssum miserationum suarū,
qui nihil tuorum indiget, pro te sollicitus, tibi pro-
uidus agit: idq; multo fidelius ac libentius, quam
vel tu queas aestimare, vel ille amicis suis velit
reuelare. Eapropter non est o homo Christiane,
cur peccatorum tuorum, vel magnitudine, vel
multitudine desperes. Pius Deus cor contritum &
humiliatum non despiciet. Imo quacumq; hora
peccator de venia sperans ingemiscit, gratia illi
non negabitur. Primus tamen salutis gradus est
declinare culpam. Secundus, non desperare ve-
niam. Etenim in aeternum ille punit seipsum, qui
quis apud summum iudicem poenitentiam ne-
gligit. Vides paternam erga te Dei clementiam, q̄
ad poenitentiam peccatores oēs inuitat, nolens
mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur ex-
vuiat: ne postea sua iusticia inueniat, quos durius
dam-

LIBER III.

damnet. ¶ Vbi vero (sicut semel statutū est omnibus mori) morbū ingrauescere senseris, & ad extrema deuentū erit, sequere consiliū hoc longe saluberrimū. In primis piorū sanctorūq; hominum orationes & exhortationes adhibēdæ sunt. Nec parum cōducit tales homines morientibus præsentēs adesse. Iam pietatis opera, quæ post mortē, non absq; fructu, homini possunt applicari, simpliciter consultius est eadē in mortis necessitate constituto præstare, cum alioqui neque prius quidem, neq; posterius præsidia spiritalia sunt æque necessaria. Singulariter profuerit & illud, vt huiuscemodi verba dicātur ab infirmo vel ad eius aures elata voce clamentur. ¶ Domine Deus, ego sum miser homo ille, quem tu paternā bonitate & potentia tua creasti propter te ipsum & ad te ipsum. ¶ Domine Iesu Christe, ego sum ille miser, quem tu per ignominiosissimā & innocentissimā mortem tuā redemisti ab omni potestate inimici. Tu ergo solus imperium habes, & potestatem super me. ¶ Dñe Deus ego sum homo miser, quem tu saluare potes secundū abyssum misericordiæ tuæ. Experiētia cōpertum est, & sanctorum autoritate cōprobatur, huiuscemodi verba morientibus recitata mirum in modū prodesse. Fuit vir fide dignus, qui ad horum prolationem verborū affirmari multiplicem dæmoniorum turbam a se profligatam fuisse, cum iam iam ad tartara sibi rapiendus videretur, animo vere præsentī. Regi autem seculorum immortalī, inuisibili, soli Deo (qui hanc perutilem nobis doctrinā hætenus occultā per amicos suos reuelare dignatus est) sit omnis honor & gloria in secula seculorum, Amen.

ALPHA-